

UTAZÁSOK EURÓPÁBAN

SZKA_106_20

É N É S A V I L Á G

A modul szerzője: Wagner Éva

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIÁK

6. ÉVFOLYAM

MODULVÁZLAT

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I. RÁHANGOLÁS, A FELDOLGOZÁS ELŐKÉSZÍTÉSE					
I/a Európa itt és most					
A	Amennyiben vannak olyan tanulók az osztályban, akik jártak már Európa más országaiban, kérjük meg, hogy röviden számoljanak be élményeikről, a látott érdekességekről. 15 perc	Előzetes ismeretek előhívása Emlékezet Szóbeli kifejezőképesség	Egyéni munka – beszámoló, kiselőadás		P1 (Európa itt és most) Európa országai térkép
B	Az előzetesen a különböző híradásokból megfigyelt és gyűjtött információk alapján a tanulók adatscédulát töltenek ki (vagy már előzőleg kitöltötték): milyen európai országokról és városokról szólnak a hírek, és mi történt ott. 15 perc	Információk értelmezése és rendszerezése Lényegkiemelő-képesség	Egyéni és/vagy csoportmunka – kutatás, adatgyűjtés	D1 (Adatscédulák)	P1 (Európa itt és most) térképvázlat
I/a Én azt tudom, hogy					
A	A tanulók az említett országokat megkeresik a térképen. 10 perc	Tájékozódás a térképen Emlékezet Ismeretek összegzése	Frontális munka – szemléltetés		Európa országai térkép

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
B	A tanulók elhelyezik az egyéni kutatási eredményeiket a térképen, adatcéduláikat felragasztják a térképre. 10 perc	Tájékozódás a térképen Emlékezet Ismeretek összegzése	Egyéni vagy csoportmunka – szemléltetés	Tudáscédulák, gyurmaragacs	P2 (Tudáscédulák) térképvázat

II. ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁSA

II/a Európa országai

A	A csoportok társasjátékot játszanak az alábbi fogalmakat érintve: térkép, zászló, főváros, a legnagyobb folyó, nyelv. 25 perc	Tájékozódás a térképen, előzetes ismeretek alkalmazása Ismeretelsajátító képesség	Csoportmunka – társasjáték	D2 (Európa országai) D3 (Zászlók) D4 (Címerek)	P3 (Európa országai)
B	A tanulók Európa-falat készítenek. 25 perc	Ismeretek alkalmazása Ismeretelsajátító- képesség	Csoportmunka – kutatás, problémamegoldás	D2 (Európa országai) D3 (Zászlók) D4 (Címerek) Földrajzi atlasz, íróeszközök, szak- könyvek, internet hozzáférés	P4 (Európa-fal) fal a csoportok munkájának el- helyezéséhez, gyurmaragasztó

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
C	A tanulók Európa-falat készítenek úgy, hogy felosztják a forrásmunkát egymás között, majd egyeztetetik az eredményeiket. 25 perc	Ismeretek alkalmazása Ismeretelsajátító-képesség Együttműködési készség	Kooperatív tanulás – szakértői mozaik	D2 (Európa országai) D3 (Zászlók) D4 (Címerek) Földrajzi atlasz, íróeszközök, szakkönyvek, internet hozzáférés	
II/b Tervezzünk utazást Európába!					
A	A tanulói csoportok úti célt választanak a pedagógus által felajánlottak közül, majd az iskolai könyvtárban fellelhető, előzetesen gyűjtött információk és az internet segítségével (ha van) útvonaltervet és programot állítanak össze, amelyen maguk is szívesen részt vennének. 45 perc	Ismerkedés más népek kultúrájával Ismeretelsajátító-képesség Kreativitás	Csoportmunka – projekt	D5 (Tervezzünk utazást Európába) iskolai könyvtár szakkönyvei, internet hozzáférés	P4 (Tervezzünk utazást Európába)
B	A tanulók megtekintenek egy úti filmet (vagy annak részletét). 60 perc	Ismerkedés más népek kultúrájával Ismeretelsajátító-képesség Információkezelő-képesség	Frontális munka – filmnézés		P5 (Film)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II/c Utazás kiállítás az osztályban					
A	A csoportok bemutatják a tervezett utakat. Mindenki röviden pontokba foglalja és ajánlja az általa tervezett utazást a többi csoportnak. A csoportok elhelyezik a vizuális anyagaikat, és melléállva ismertetik az útiterveket. A hallgatóság kérdéseket tehet fel a végén. 30 perc	Bemutató Szóbeli kifejezőkészség Figyelem Ismeretelsajátító- képesség	Csoportmunka – konferenciamódszer, kiselőadás	Csoportok által készített információs anyagok	P6 (Utazás kiállítás az osztályban)
B	Irányított beszélgetésben feldolgozzák a látottakat. 15 perc	Információk feldolgozása Ismeretelsajátító képesség Információkezelő képesség	Frontális munka – megbeszélés		P7 (Irányított beszélgetés)
III. AZ ÚJ TARTALOM ÖSSZEFOGLALÁSA, ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS					
III/a Az utak értékelése vendégkönyv módszerrel					
A	A tanulók értékelőlapokkal értékelik az útiterveket. 10 perc	Értékelés Kritikai érzék Empátia	Egyéni munka – értékelés	D6 (Értékelőlapok az utazásokhoz)	P8 (Az utak értékelése vendégkönyv módszerrel)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
B	A tanulók kiválasztják a megtekintett utazásból azt a részletet, amelyik a legjobban tetszett nekik. Eljátsszák, hogy ha akkor ott lettek volna, milyen fényképet készítettek volna. „Szoborjátékkal” megalkotják a fényképeket. 10 perc	Értékelés Empátia Rögtönző képesség Kifejezőkészség	Csoportmunka – drámajáték		P9 (Szoborjáték)

TANÁRI MELLÉKLET

P1 EURÓPA ITT ÉS MOST

Mind a két tevékenység (A és B) megvalósítható ugyanabban a modulban, de abban az esetben nagy körültekintéssel kell az idővel bánni. Az egyéni beszámolókat orientáló kérdésekkel segítsük, és határozzuk meg a rendelkezésre álló időt.

Az A tevékenységet csak akkor szervezzük meg, ha megítélésünk szerint az osztályba járó gyerekek érzékenységet nem sértjük vele. A beszámoló semmiképp ne váljon a jómódú gyerekek dicsekvésének színterévé. Az élménybeszámolót tartó gyerekeket arra kérjük, hogy elsősorban a meglátogatott ország(ok)ban, város(ok)ban látottakról, az ott gyűjtött tapasztalataikról beszéljenek. Érdekes lehet, hogy milyen jellegzetes ételeket ettek ott, emlékeznek-e szép épületekre, ez utóbbiakról képeket is hozhatnak. Az utazás körülményei közül elsősorban a távolság, a bejárt útvonalak, a használt közlekedési eszközök érdekesek az osztály számára. Figyelemre méltóak lehetnek az utazás során vett/kapott kisebb emléktárgyak, mert ezek gyakran az adott terület népi hagyományaival, híres épületeivel, szép tájaival kapcsolatosak. Az ország időjárására, éghajlatára is térjenek ki a beszámolók. Kérjük meg a gyerekeket arra, hogy mutassák meg Európa térképén, merre jártak.

A B variáció célja, hogy a gyerekek egy hosszabb (2–4 hetes) időszakban, folyamatosan és célzottan figyeljék a média híradásait. Ezzel nemcsak az adott témához kapcsolódó aktuális információk összegyűjtése a cél, hanem az is, hogy egy példán keresztül megis-

merjék és gyakorolják az adatgyűjtésnek ezt a formáját, és a célzott médiahasználatot.

A hallott és a gyerekek által kiválasztott hírekről rövid, néhány mondatos tájékoztatókat kell készíteniük, és az osztályban elhelyezett Európa térképre (vagy kontúrtérképre) kell elhelyezni. Az adatszerűségeket a mellékletben található leírás alapján önállóan készítsék el a gyerekek. Hívjuk fel a figyelmet arra, hogy a mérete alkalmazkodjon a térkép méretéhez. Tanácsos a térkép mellé üres, méretre vágott lapocskákat helyezni, így segítjük a készülő munka esztétikus külalakjának kialakítását. Ez a feladat jól fejleszti a lényegkiemelő képességet, a figyelmet, a kitartást, és a térképismeretet is.

A feladatot a modul megtartása előtt 2-4 héttel korábban ki kell adni, hogy a hírek figyelemmel kísérése folyamatos lehessen.

P2 TUDÁSCÉDULÁK

A tudáscédulákat „Tudom azt, hogy...” kezdetű mondatokkal tölthetik ki a tanulók. Ennek a tevékenységnek az a célja, hogy a gyerekek Európa bármely területére, az ott élő népekre, azok történetére, kultúrájára, hagyományaira vonatkozó minden tudását közkinccsé tegyék. Nyugodtan szerepelhet itt a kedvenc focicsapat neve és városa, egy-egy híres épület neve, egy-egy történelmi helyszín, egy csata helyszíne vagy bármi, ami a gyerekeknek Európa valamelyik országáról eszébe jut. Ennek a feladatnak a

nehézsége abban rejlik, hogy olyan tudásterületeket kell egyszerre mozgósítani, amelyek legtöbbször nem aktivizálódnak egy időben. Ha úgy ítéljük meg, hogy egyéni munkában nehezen jönnek az ötletek, alkalmazzunk csoportmunkát a feladat megoldásához. Az viszont fontos, hogy a csoportok 2-4 főnél ne legyenek nagyobbak.

P3 EURÓPA ORSZÁGAI (TÁRSASJÁTÉK)

A társasjáték alaplapja egy Európa kontúrtérkép. Az egyes európai országok nevét, térképvázlatát, nyelvét (nyelveit), legnagyobb folyójának nevét, fővárosát, zászlaját, híres épületeinek képét stb. tartalmazó kis kártyák közül a játékosok meghatározott sorrendben húznak. Aki kitalálja, hogy melyik országra utal az általa kihúzott kártya, az megkeresi azt a térképen, majd leteszi a kártyáját.

Aki pedig nem, az kézben tartja azt mindaddig, amíg maga rá nem jön, hogy melyik országról van szó a kihúzott kártyán.

Ha minden kártya elfogyott az asztról, akkor a többiek segítségét lehet kérni a kézben maradt kártyák lerakásához. Ha ez után is marad még kézben kártya, akkor annak a helyét a földrajzi atlasz és egyéb információforrások segítségével közösen kell megkeresni a játékosoknak. A játékhoz tartozik egy megoldáslap, aminek a segítségével ellenőrizhetők a helyes megoldások.

A játékot 4-6 gyerek játszhatja. Egy-egy játékban kihagyhatunk bizonyos típusú kártyákat, így a játékidőt le lehet rövidíteni, illetve lehetőség van arra, hogy a kérdésben nem egyformán tájékozott gyerekekből álló csoportoknak differenciált feladatokat adjunk. A játékot tanórán kívül is játszhatjuk, és az érdeklődő gyerekek további lapokkal is bővíthetik a készletet.

Ország neve	Főváros	Hivatalos nyelv (nyelvek)	Pénz	Zászló (lásd külön)	Nagyobb folyók
Albánia	Tirana	albán, görög	lek		
Ausztria (Oszták Köztársaság)	Bécs (Wien)	német	euró		Inn, Enns, Mura, Dráva, Duna
Belgium (Belga Királyság)	Brüsszel (Bruxelles)	holland, francia, német	euró		Meuse
Belorusszia (Belorusz Köztársaság, Fehéroroszország)	Minszk	belorusz, orosz	belorusz rubel		Pripjaty
Bulgária (Bolgár Köztársaság)	Szófia	bolgár	leva		Duna, Marica, Iszker, Sztruma
Csehország (Cseh Köztársaság)	Prága	cseh	cseh korona		Elba

Dánia (Dán Királyság)	Koppenhága	dán	dán korona		
Finnország (Finn Köztársaság)	Helsinki	finn, svéd	euró		Ezer tó országa
Franciaország (Francia Köztársaság)	Párizs	francia	euró		Rajna, Elzász, Saône
Görögország (Görög Köztársaság)	Athén	görög	euró		Piniosz
Hollandia (Holland Királyság)	Amsterdam	holland, fríz	euró		Rajna, Escaut, Meuse
Írország	Dublin	ír, angol	euró		Shannon
Lengyelország (Lengyel Köztársaság)	Varsó (Warszawa)	lengyel	zloty		Visztula, Odera, Bug
Lettország (Lett Köztársaság)	Riga	lett	lat		Daugava
Litvánia (Litván Köztársaság)	Vilnius	litván	litas		Nemunas
Luxemburg (Luxemburgi Nagyhercegség)	Luxembourg	francia, német, luxemburgi	euró		Moser, Saue
Magyarország (Magyar Köztársaság)	Budapest	magyar	forint		Duna, Tisza, Dráva, Rába
Nagy-Britannia (Nagy Britannia és Észak Írország Egyesült Királysága)	London	angol	angol font		Temze
Németország (Német Szövetségi Köztársaság)	Berlin	német	euró		Rajna, Majna, Duna, Inn
Norvégia (Norvég Királyság)	Oslo	norvég	norvég korona		
Olaszország (Olasz Köztársaság)	Róma	olasz	euró		Pó, szigetek: Szicília, Szardínia
Oroszország (Orosz Államszövetség)	Moszkva	orosz	orosz rubel		Ob, Irtis, Jenyiszej, Léna, Amur, Don Angara, Volga,
Portugália (Portugál Köztársaság)	Lisszabon	portugál	euró		Tejo, Minho, Mondego

Románia (Román Köztársaság)	Bukarest	román	román lej		Duna, Prut
Spanyolország (Spanyol Királyság)	Madrid	spanyol, katalán, baszk, gallego	euró		Duero, Tajo, Ebro, Guadalaquivir
Svájc (Svájci Konföderáció)	Bern	német, francia, olasz	svájci frank		Rajna, Inn
Svédország (Svéd Királyság)	Stockholm	svéd	euró		
Szerbia és Montenegró	Belgrád	szerb	szerb dinár (euró: Koszovóban)		Száva, Morava, Duna, Tisza, Drina, Temes
Szlovákia (Szlovák Köztársaság)	Pozsony (Bratislava)	szlovák	szlovák korona		Duna, Vág, Garam
Szlovénia (Szlovén Köztársaság)	Ljubljana	szlovén (olasz, magyar)	euró		Dráva, Mura
Törökország (Török Köztársaság)	Ankara	török	török líra		Eufrátesz, Tigris, Arak
Ukrajna (Ukrán Köztársaság)	Kijev	ukrán	hrivnya		Dnyeper, Dnyeszter, Déli- Bug, Donyec, Duna

P4 EURÓPA-FAL

Az adatgyűjtést a gyerekek 3-4 fős csoportjai végezzék.

Európában mintegy 40 ország található. Ezekből alkottunk 5-6 országból álló csoportokat, és az órán az lesz a feladat, hogy a gyerekek csoportmunkában minél több információt szerezzenek az országokról. Azokat az országokat, amelyek csak kisebb részben tartoznak Európához, nem írtuk a felderítendő országok közé. Ha azonban egyes csoportok a többiekénél gyorsabban elkészülnének, ezekről is gyűjtsenek információkat. A feladat megoldásának addig van értelme, amíg a gyerekek megtanulnak az információhordozóból adatokat keresni.

Fontos, hogy mindenki megtanulja, melyek Európa fővárosai, ezért készítsünk közösen Európa-falat! A gyerekek jegyezzék fel a megtalált információkat az információs lapokra, amelyeket az osztályban lévő Európa-falon helyezünk el a feladat megoldása során. A legegyszerűbben úgy készíthetjük el ezt a falat, hogy nagyméretű papírra (csomagolópapír) kinagyítjuk a táblázatot, és a gyerekek ide erősítik fel vagy írják rá a megtalált információkat. Az is jó megoldás, ha egy nagyméretű Európa térképet rajzolunk egy tablóra, és az országok helyére kerülnek az információs lapok. (Ezt a térképet előre el kell készíteni.) Mindkét esetben az osztályban marad az elkészített munka, így a rajta található információkat a gyerekek tovább is böngészhetik, és újabakkal is kiegészíthetik. A D2 (Európa országai táblázat) melléklet kérdé-

seinek megválaszolása a tanulók segítségére lesz a feladat megoldásában. Az internetet és szakkönyveket is igénybe vehetik, amennyiben lehetőség van rá.

P5 TERVEZZÜNK UTAZÁST EURÓPÁBA!

A gyerekekből alakult 3-4 fős, szimpátia vagy érdeklődés alapján létrejött csoportok dolgozzanak a feladat megoldásán.

A konkrét helyszínek, úti célok kijelölésében támaszkodjunk az aktualitásokra, a tanulók érdeklődésére. Ha a gyerekek érdeklődésének az felel meg, akkor bátran szervezzenek pl. labdarúgó mérkőzést látogató utat. A feldolgozáshoz használjuk az iskolai könyvtár anyagait, de szerezhetünk utazási prospektusokat, és használható anyaggyűjtésre az internet is. A munkát úgy érdemes megszervezni, hogy a tanulóknak legyen lehetőségük az anyaggyűjtésre a feladattal való megismerkedés után. Ezért érdemes a modult vagy egymás utáni három órán, vagy pedig 2+1 órában megszervezni. A harmadik óra azonban ne legyen időben túl távol az első kettőtől.

Az úti célokat úgy válasszuk ki, állítsuk össze, hogy Európa minél több tájára szerveződjön utazás. A feladatok kiosztásánál többféle módon is eljárhatunk. Sorsolhatjuk az úti célokat, de azt is megtehetjük, hogy azoknak a csoportoknak adjuk az egyszerűbben feldolgozható célokat, akiknek várhatóan nehezebben megy majd a munka, vagy egyéb érdekeltség mentén osztjuk szét a feladatokat. Mindenesetre az különösen fontos, hogy ezt a lépést ne „ad hoc” döntsük el, hanem a csoportok összetételének és az adottságoknak megfelelően, megfontoltan tervezzük meg.

Hívjuk fel a tanulók figyelmét, hogy nem elég az utazást megtervezni, de azt úgy kell bemutatni a többieknek, hogy azzal mintegy kedvet is csináljanak az utazáshoz. A tervezőlapot a bemutatósnál háttéranyagként használják, de készíthetnek prospektust is.

A munkához nagyon sokféle információhordozót használhatunk. A különböző útikönyvek, utazási prospektusok, Európa természeti kincseit és kultúráját bemutató könyvek a legtöbb iskolai vagy települési könyvtárban könnyen hozzáférhetőek. Ha minden kötél szakad, használjuk az általános iskolai földrajz-könyveket, hiszen ezekben is nagyon sok, a feladat szempontjából fontos információ található. Ez azért lehet érdekes, mert így a gyerekek a tankönyvet új, eddig legtöbbjük számára szokatlan funkcióban is megtanulnák használni.

Célhelyek:

- Észak-Európa
- Dél-Európa
- Benelux államok
- Brit-szigetek
- Az Alpok országai
- Kelet-Európa

P6 FILM

Ezt a változatot akkor ajánljuk, ha valamilyen okból az osztály különösen érintett egy ország megismerésében: érkezett onnan ismerős, vagy osztálytárs (ez utóbbi esetben a modul sokat segíthet az ő beilleszkedésében), valamelyik tantárgyhoz szorosán kötődik stb.

P6 UTAZÁSI KIÁLLÍTÁS AZ OSZTÁLYBAN

Az utazási kiállításnak az a célja, hogy a csoportok bemutassák egymásnak a tervezett utat. Itt nemcsak az útiterv fontos, de az is számít, hogy hogyan mutatják be, hogyan népszerűsítik a gyerekek a saját maguk által tervezett programot. Már a tervezés szakaszában hívjuk fel a figyelmüket arra, hogy a csoport minden tagjának részt kell vennie az ismertetésben.

A beszámolókat konferenciamódszerrel szervezzük. Így lehetőség nyílik arra, hogy egymás programjával kapcsolatosan a gyerekek kérdéseket tegyenek fel egymásnak. Ez a beszámolási módszer segít abban is, hogy megtanuljanak egymás munkájára odafigyelni.

Már a munka megkezdésekor hívjuk fel a gyerekek figyelmét arra, hogy a csoport minden tagjának érdemileg részt kell vennie a beszámolóban. Ez segíti a gyerekek beszédképességének fejlesztését, hiszen előre felkészülhetnek a megszólalásra. Azt azonban kerülnünk el, hogy előre megírt szövegeket olvassanak fel. Mivel olyan dolgokról kell beszélniük, amivel előzőleg foglalkoztak, valószínűsíthető, hogy megbirkóznak a feladattal. Az esetlegesen felmerülő problémák esetén lehetőségük van egymást is segíteni, hiszen együtt dolgoztak a feladat megoldásán.

Az egyes útitervekhez készült plakátokat helyezzük el az osztályterem falán, mert ez segít majd az értékelésben.

P7 IRÁNYÍTOTT BESZÉLGETÉS

Segítő kérdések az irányított beszélgetéshez:

- Mi volt a filmen látott utazás célja (országok, városok, természeti kincsek megtekintése)?

- Mikor utaztak?
- Milyen volt az időjárás az utazás alatt?
- Milyen fontosabb felszerelésre volt szükségük?
- Milyen útvonalon mentek?
- Milyen közlekedési eszközt választunk?
- Melyek voltak a fontosabb megállóhelyek?
- Mik voltak a főbb látnivalók?
- Milyen programokon vettek részt?

P8 AZ UTAK ÉRTÉKELÉSE VENDÉGKÖNYV MÓDSZERREL

A beszámolók meghallgatása után egyénileg döntsenek a gyerekek, melyik ajánlat tetszett nekik a legjobban. Az értékelésnél senki ne válassza azt az utazást, amelynek tervezésében maga is részt vett. A tanár is választhat, ha úgy ítéli meg, hogy ez szükséges. Hívjuk fel a gyerekek figyelmét, hogy az értékelés során ne azt vegyék figyelembe, hogy ők személy szerint melyik országba szeretnének elutazni, hanem azt, hogy milyen érdekes volt a beszámoló, milyen programot állítottak össze az egyes csoportok. Egy képzeletbeli vendégkönyvbe fogalmazzák meg véleményüket. Egy gyerek csak egy utat válasszon. Az értékelésnél használjuk a megadott szempontokat!

P9 SZOBORJÁTÉK

Egy csoportba azok a tanulók tartoznak, akiknek ugyanaz a részlet tetszett. Megbeszélik, hogy mi látható a „fényképükön”. A pedagógus tapsol egyet, erre minden csoport beáll „fényképbe”. Ezután végignézik az összes képet: egy csoport mindig a „fényképben” marad, a többi csoport odamegy és megtekinti a képet. Ezután egy másik csoport áll vissza a képbe, és így tovább.

